

Christophe Morisset - serpent

Podcast over de serpent, ontstaan & evolutie van het instrument, repertoire

Serpentklanken - Christophe Morisset,

Stéphane: Hallo en welkom bij alweer een muzikale wandeling door het muziekinstrumentenmuseum. Vandaag verwelkomen we Christophe Morisset om met ons te praten over zijn passie: het/de serpent. Niet degene die kruipt en bijt, maar degene die ons bedweldt met lage en betoverende klanken.

Ecossaise, Ludwig Van Beethoven – Christophe Morisset

Stéphane: Dag Christophe!

Christophe: Goeiedag.

Stéphane: Welkom in muziekinstrumentenmuseum. Het gebeurt niet elke dag dat we een serpentspeler kunnen begroeten. Maar wat is dat eigenlijk, een serpent?

Christophe: Wel, niet het dier, hé. We hebben het over een instrument in de vorm van een slang of serpent, en daaraan dankt het zijn naam. Het is dus een instrument van de familie van de koperblazers, met een mondstuk en vingergaten. Er zijn eigenlijk geen moderne koperblazers die een mondstuk en vingergaten hebben. De meeste hebben kleppen, of een schuif, ... maar hij heeft gaten zoals een fluit. Hij is ongeveer 2 meter lang als je hem uitrolt. Hij is gebogen in de vorm van de letter, 'S', en verdubbeld waardoor hij lijkt op een serpent, vandaar de naam.

Improvisatie - Christophe Morisset

Stéphane: Hoe heb je de serpent ontdekt en wat heeft je ertoe aangezet om het te spelen, wat heeft ervoor gezorgd dat je zo gepassioneerd raakte?

Christophe: Wel, mijn voorliefde voor het serpent is een lang verhaal, want in feite speelde mijn vader tuba, bassaxofoon in de fanfare, hij dirigeerde de fanfare, dus ik kende veel instrumenten, en ik was ook geïnteresseerd in veel instrumenten. Dus ik kende de namen, dat is het, ik was gepassioneerd door organologie zonder het te doen, want ik herinner me dat ik echt jong was. En we hadden twee woordenboeken thuis. We hadden niet veel boeken. Maar twee Larousse woordenboeken, ik denk de edities van 1936 en 1941, zoiets, en daar stonden prenten in met gravures waarop muziekinstrumenten stonden. Ik kende alle muziekinstrumenten op deze prenten, behalve twee: het serpent en de ophicleïde, die in 1936, en in 41, nog steeds vertegenwoordigd waren bij de instrumenten, naast de saxofoons, tuba's en trombones, en harmoniums, orgels... en ik was altijd gefascineerd door dit ding waarvan ik de klank niet kende. Dus ik kende deze gravure. En zodra ik iets vond over instrumenten, over het serpent, knipte ik het uit, legde het opzij, plakte het vast,... en ik dacht altijd: 'Ooit zou ik wel eens een serpent willen horen'. En in de jaren ... eind jaren 80 denk ik ... hoorde ik van Michel Godard die serpent speelde, en toen heb ik ... mijn doel was om Michel Godard serpent te horen spelen, wat gebeurde: zodra hij zijn eerste album maakte, kocht ik het en kon ik eindelijk het geluid van het serpent horen. En dat was liefde op het eerste gehoor, en ik toen heb ik gezegd 'op een dag wil ik serpent spelen!'

Miroir du Temps, Serpent's dream, Michel Godard

Christophe: Ik ben op zoek gegaan naar een serpent om te leren spelen. Ik vond een plastic serpent van zeer slechte kwaliteit, maar daarmee kon ik beginnen en mijn eerste serpentlessen volgen met Michel Godard. En daar hoorde ik dan een serpent voor de eerste keer, in het echt, naast me. Ik kon de rijke frequenties voelen, de rijkdom van het timbre. En het was liefde op het eerste gezicht, maar dan echt diep. Ik had een beetje moeite met het instrument, want, nou ja, geen leraar, zelf leren, zelf

ontdekken... Nu, voor de nieuwe generaties is het een beetje makkelijker, maar ik had toen enkel Michel Godard als referentie, die in Frankrijk woonde, ik kon dus niet altijd les bij hem gaan volgen.

Libera me, anoniem - Christophe Morisset

Stéphane: Hier staan we voor een vitrine met instrumenten die in de kerk bespeeld werden, er is een prachtige contrabas, een afbeelding van een orgel, en dan een serpent; betekent dat dat het serpent een instrument is dat gebruikt wordt om in de kerk te spelen?

Christophe: Welnu, dat is zijn bestaansreden sinds we sporen hebben van ... wel, we weten niet alles, maar wat we tot nu toe weten is dat het serpent, sinds het opduikt in de geschiedenis, vooral een kerkelijk instrument is geweest. Het was bedoeld om gregoriaans te begeleiden, dus de gregoriaans tijdens de Franse barok, wat een heel bijzondere vorm is wat we noemen faux-bourbons... En dus gaf de kerk toestemming om instrumenten te gebruiken om dit gregoriaans te begeleiden. Het waren voornamelijk basinstrumenten, om de lage frequenties van het gezang te versterken, maar die de verstaanbaarheid van de tekst niet hinderden. Hoge of tenorinstrumenten werden als te luid beschouwd en zouden het verstaan van de tekst bemoeilijken. Dus in feite, vanaf de vroegste sporen, is de serpent verbonden met zingen en met de kerk. Een van de laatste getuigenissen is denk ik in Bretagne, aan het begin van de Eerste Wereldoorlog, waar een oude serpentenspeelster was die speelde, die het gregoriaans begeleidde, waar deze traditie in stand gehouden werd, want er waren veel regionale versies van deze traditie. Hoe dan ook, het serpent maakte deel uit van de inventaris van het meubilair in 1905 in Frankrijk, waarin de scheiding van de bezittingen tussen de kerk en de staat werd vastgelegd. In die inventarissen zaten nog serpentes, waarvan er ook heel wat vernietigd zijn, maar soms vind je er nog wel een... Hoe dan ook, het gebruik van het instrument in dit repertoire doofde uit in het midden van de 19e eeuw.

Christophe: In België zijn er dus sporen van het gebruik van serpentes, want België hield destijds, laten we zeggen in de 18e eeuw, niet op bij de huidige grens. In de buurt van Soignies, zijn er nog enkele serpentes bewaard gebleven. Ik denk dat er in Gent ook sporen zijn van 18^e-eeuwse serpentes. In de Sint Goedele-kathedraal is daar repertoire voor teruggevonden, met dubbelkoor, en dubbel-serpent. Het serpent zat in de kleine orkesten, die kerksymfonieën speelden. Dus ja, je kon het instrument eigenlijk een beetje overal aantreffen (in de kerkpraktijk). Dus van zodra de serpent in de kerk verscheen, werd duidelijk vermeld dat hij de bassen ondersteunde, dus het is nogal verbazingwekkend om in de getuigenissen te zien dat dat in feite niet zo is, dat het gebruik ervan echt een bijna fysieke rol van frequentie heeft. Wetenschappers hebben de frequenties van de serpent bestudeerd, en ze hebben gezien dat de klank zeer, zeer rijk is aan lage frequenties, en zeer middenfrequenties heeft. Daarom, door die rijkdom aan lage frequenties, verdrukt de serpent de menselijke stemmen, die in het middenfrequentiegebied liggen niet; integendeel, ze ondersteunt, verrijkt het geluidsspectrum van de zangers in de kerk in feite.

Michel Godard, koor van de monniken van Ligugé, Anonymus, *Salve festa dies*, Anonymus, excerpt of the album *Repons*, Studios SM, 1995.

Christophe: De combinatie serpent- contrabas is heel bijzonder omdat de textuur van de darmsnaar, en van de strijkstok, meer definitie aan het geluid geeft. En als je er dan een fagot bijvoegt, krijg je een ongelooflijk basregister met deze drie instrumenten. Welnu, de contrabas was een van de zeldzame instrumenten, samen met de fagot, die het gregoriaans mochten begeleiden. Het was deze combinatie van serpent, contrabas en fagot, die in feite een soort 'oorlogsmachine' werd, en die in de tijd, componisten van kerksymfonieën aantrok; bijgevolg werd het instrument een deel van het orkest. De serpent gaat deel uitmaken van het orkest omdat het zich aan de fagot vastklampte, en hij gaat de klank van de fagot versterken, de klank van de contrabassen versterken, en in feite al deze basinstrumenten met elkaar verbinden omdat zijn kleur volkomen uniek is. En het is deze rol van 'cementerend', ja ik denk dat dat het woord is, die Mendelssohn en andere arrangeurs/orkestrators zullen begrijpen en hoe ze het serpent gaan gebruiken, soms zelfs als verdubbeling van de contrafagot.

En daardoor krijg je dus een ongelooflijk basregister. Omdat in die tijd de tuba nog niet bestond, en de serpent in feite het, het laagste koperblaasinstrument was.

Nobis datus, nobis natus - Jean Titelouze, Volny Hostiou en Les Meserpentes,

Stéphane: Hier hoorden we een mooi voorbeeld van liturgische muziek, met serpentenspeler Volny Hostiou?

Christophe: Volny Hostiou maakt deel uit van de tweede generatie van jonge serpentenspelers, na pionier Michel Godard. Hij studeerde bij Michel Godard aan het *Conservatoire National Supérieur de Musique de Paris*. En zo is Volny Hostiou een serpentenspeler die, zodra hij de serpent onder de knie had, zich inzette voor de ontwikkeling van een serpentenklas aan het Parijse Conservatorium. Vroeger was het gewoon een specialisatie of zo iets. Maar hij richtte een serpentenklas op aan het conservatorium van Rouen. Bovendien is hij een musicoloog, onderzoeker; hij is een uitstekende serpentenspeler die de serpent verdedigt, maar echt extreem goed, in zijn relatie tot de stem en in de puur historische relatie van de praktijk van de serpent gregoriaans in de barokperiode, met improvisaties, en al dat soort dingen.

Michel Godard, Adventshymne, anoniem, ©Ricercar

Christophe: Dus, onder de instrumentalisten die de oude muziek verdedigen, als we de pioniers nemen, dan is er natuurlijk Bernard Fourtet, in Toulouse, die samen met Michel Godard echt een van de pioniers is, die de serpent benaderden in een oude muziek context, en daaraan vasthield. Bernard Fourtet had een klas aan het conservatorium van Toulouse. Hij was dus een van de eersten in Frankrijk die dit serieus herontwikkelde. En dan natuurlijk Jérémie Papasergio die buitengewoon werk verricht, fagottist en serpentist in de oude muziek. En nu Volny Hostiou natuurlijk, die zijn werk in de Franse liturgische muziek verder ontwikkelt. En dan is er natuurlijk Patrick Wibart, die de serpent verdedigt in alle repertoires, zou ik zeggen, of het nu oude muziek is of hedendaagse muziek, en die een van de belangrijkste serpentenspelers van de jonge generatie is, wat ongelooflijk is. En hij is, nou ja, een alleskunner. Hij verdedigt de serpent in de oude muziek echt wonderbaarlijk goed.

Serpentklanken - Christophe Morisset

Stéphane: Christophe, we staan nu voor een merkwaardig samenraapsel van serpente. Het is heel bijzonder. Zou je dit soort decoratie in je woonkamer zien?

Christophe : Ja natuurlijk, als het museum het me uitleent, ja. Kan me niet schelen, ik bouw een huis, maar ik wil het in mijn woonkamer. Het is buitengewoon, het is voor mij, het is een soort Ark van Noach van serpente. Want in feite, deze serpente, dus, het was een kroonluchter van een harmonie, dat is het. In feite hebben ze goed alle serpente die rondslingerden, links en rechts in de kasten, gerecupereerd. Ze maakten er in het begin van de 19^e eeuw een kroonluchter mee. De serpente werden op dat moment immers vervangen door ophicleïdes, en door tuba's, en de serpente werden opzijgelegd. En zij hebben daardoor, dus door zo'n decoratief object te maken, in feite, hoeveel zijn het er, 9 (ik weet het niet meer)? Serpente 'gered'. Het zijn zeer verschillende soorten serpente, met kleppen en zonder, verschillende lengtes van het buisje waaraan het mondstuk zit, het is ongelooflijk. Het is een Noah's ark van serpente, en ik vind het erg ontroerend eigenlijk.

Stéphane: Inderdaad, een fanfarekroonluchter. Betekent dat dat de serpent niet alleen in de kerk werd gespeeld?

Christophe: Dus de serpent werd niet alleen in de kerk gespeeld, inderdaad. Hij verliet de kerk vergezeld van de fagot en andere blaasinstrumenten, want de serpent was het enige basinstrument dat beschikbaar was, de ophicleïde en de tuba verschenen immers veel later. Maar aan het eind van de 18e eeuw deed de serpent zijn intrede in de kerksymfonieën en de orkesten. We kunnen zien dat het gebruik ervan met de fagot, een sonore vriendschap zou ik zeggen, ongelooflijk is. En zo ging het haast vanzelf; de fagot maakte deel uit van de militaire orkesten, en de serpent volgt dan ook de fagot naar de militaire orkesten. Het militaire orkest stond natuurlijk model voor de ontwikkeling van de harmonieën, de amateurssembles zal ik zeggen; de harmonieën en de fanfares. En we vinden ze, ja,

op de slagvelden van Napoleon. Zo vertrok de serpent naar Duitsland, Engeland, hij ging buiten Frankrijk door zijn integratie in militaire bands en natuurlijk ook in de fanfares.

Chanson grivoise - Michel Godard en les Lunaisiens

Christophe: Wat een beetje ingewikkeld is met de serpent is dat het een instrument is vaker gebruikt werd dan we doorgaans denken. Ik bedoel daarmee dat het in Frankrijk gebruikelijk was om de serpent toe te voegen aan het gregoriaans, net zoals het gebruikelijk was om de serpent te gebruiken in bepaalde orkestbezettingen, in bepaalde instrumentaties waar men op een gegeven moment, bijvoorbeeld in de opera, de bassen wilde versterken of orkestrale momenten met de koren wilde geven; dan voegde men de serpent toe. Maar dit werd niet perse op de partituur aangegeven. Men heeft zo bijvoorbeeld partituren van Mozart van het begin van de 19e eeuw teruggevonden, met toegevoegde serpent. Net zoals er trombones werden toegevoegd aan uitvoeringen van Rossini's muziek, ook al had Rossini geen trombones toegevoegd aan *Guillaume Tell*. Zo was het in Frankrijk en overal elders in Europa, er waren extra instrumenten die gebruikt werden, maar die je niet terugvindt in de gedrukte partituren. We moeten wachten tot het begin van de 19e eeuw, met de opkomst van de instrumentenmethodes, die erg in trek zijn ten tijde van de oprichting van de conservatoria; er duiken dan duetten en trio's voor serpentes op, die geschreven werden voor opvoedkundige doeleinden. Maar daarna, zijn er weinig sporen terug te vinden van de serpent, buiten de Franse opera of de Franse religieuze muziek. In het orkest duikt hij vreemd genoeg op bij Mendelssohn in het oratorium *Paulus* bijvoorbeeld, met een ongelooflijke serpentespartij, met quasi-solo passages of in duet met de contrabas. In de *Reformations-Sinfonie* (5^e symfonie van Mendelssohn), natuurlijk. Bij Wagner, tijdgenoot van Mendelssohn, in de eerste orkestratie van *Rienzi* is er een serpent, want er was toen geen alternatief.

Dies Irae uit de *Symphonie fantastique*, Hector Berlioz - Patrick Wibart en het Orchestre Chambre Philharmonique

Christophe: Ah, het verhaal van Berlioz en de serpent, dat is ingewikkeld. Hij stopte het in de (*Symphonie*) *Fantastique*, voor het *Dies irae*, maar hij stopte het erin om politieke redenen en om een reden die, zou ik zeggen, bijna symbolisch was. De serpent was verbonden met de kerk en met het gregoriaans van het ancien régime, en Berlioz kwam met zijn ideeën van orkestratie en de nieuwe tijd, hij was een moderne man, die Berlioz. En dus is de serpent voor hem een archaïsch instrument dat moet worden verbrand, dat moet vernietigd worden. Bovendien aarzelt hij niet om de serpent te vergelijken met de geluiden van darmziekten en kalfsgebrabbel. En dit is iets wat in alle literatuur van die periode terug te vinden is met betrekking tot de serpent, die in feite de kerk van het ancien régime voorstelt, die vernietigd moest worden, hij wilde evolueren naar iets anders. En toen Berlioz de serpent in het *Dies irae* stopte, vroeg hij om zo brutaal en woest mogelijk te spelen, omdat het voor hem het geluid van de archaïsche kerk was dat absoluut vernietigd moest worden om vooruit te komen, om vooruitgang te boeken in de kerkmuziek. Dus in feite krijgt de serpent in de 19^e eeuw een zeer, zeer, slechte reputatie bij mensen die modern willen zijn. En Berlioz, nou, hij was van zijn tijd.

Dies Irae uit de *Symphonie fantastique*, Hector Berlioz - Patrick Wibart en het Orchestre Chambre Philharmonique

Stéphane: Als ik bijvoorbeeld... de serpent zou willen leren bespelen, zou ik naar een muziekwinkel kunnen gaan en het daar vinden?

Christophe: Dus instrumenten vinden, eum ... dus nee, je gaat niet zomaar naar een muziekwinkel. Er zijn er daar trouwens steeds minder van.

Nee, je moet dan naar bouwers gaan. Er zijn twee ateliers die goede instrumenten maken, zou ik zeggen. Ze zijn te vinden in Zwitserland en in België. Vooral bij Pierre Ribo in België. Er is ook Nick Perry

in Engeland, die het werk van Christopher Monk verder zet, Monk, die een van de pioniers van de instrumentenbouw was, in de jaren '60 en '70.

Wat dus zeer interessant is, is dat de instrumentenbouw ook zeer sterk verbonden is met de ontwikkeling ervan in de wereld. Het instrument, de serpent, blijft van Franse oorsprong. Bovendien, wanneer er in andere landen over het instrument gesproken wordt, blijft zijn naam 'serpent'. Het is niet 'snake' in Engeland, het blijft 'serpent'. In Italië, Spanje, 'serpentone', 'serponton'. De benaming leunt dus sterk aan bij het Franse woord. Het zijn dus twee helften, twee houten schalen die aan elkaar gelijmd zijn, bedekt met leer voor de stevigheid. Als het naar Engeland gaat, in Duitsland was het ook al geraakt, maar vooral Engeland, verandert de constructie. In Frankrijk hebben we het over een instrument dat gemaakt is van twee aan elkaar gelijmden stukken hout. In Engeland zijn het cilindrische stukken hout die, in de richting van de draad, die de kromming volgen. En dan, omdat het een iets fragieler geheel is, voegt men canvas, leer en metalen versterkingen toe. Wij krijgen instrumenten die, wat de constructie betreft, veel massiever zijn.

A trace of grace - Michel Godard

Christophe: Ik was zelfs de vonk, ik ging naar Pierre Ribo. Ik vroeg hem, hij is meubelmaker, ik zei tegen hem: 'Ik heb hier een lelijk plastic serpent, die bovendien slecht klinkt, ik kan er niet meer tegen, help me om een houten serpent te bouwen!' En hij zei me: 'Nee, want we zullen er veel tijd aan besteden, en dan weten we niet hoe we het moeten doen en zal het niet werken. Maar als je er veel van wilt maken, dan ben ik geïnteresseerd.'

Geluiden van zagen, gutsen en schaven

Christophe: Het was dus een lang avontuur om het geluid van de serpent te vinden, maar ook om uit te vinden hoe we het moesten maken. Er waren geen plannen, en er is in feite geen enkele beschrijving van de interne boring van een serpent. We hebben afmetingen die Mersenne opschreef, van de buitenkant. En we hebben historische instrumenten die we kunnen opmeten. Maar wat er aan de binnen gebeurt is heel, heel, heel, heel bijzonder. Het werk dat bijvoorbeeld Pierre Ribo heeft gedaan, was het scannen van instrumenten die werden bespeeld, die konden worden bespeeld, die we konden testen en selecteren in termen van nauwkeurigheid en timbre, en dan beginnen te ontdekken wat er zich binnenin afspeelde. Voor akoestici is het instrument onbespeelbaar. Want in feite heeft de oorspronkelijke serpent slechts zes gaten, gerangschikt in twee groepen van drie gaten, met ongeveer 40 cm tussen deze twee groepen. En zo krijg je de indruk dat de gaten zitten waar het best is voor de plaatsing van de vingers in plaats van waar ze moeten zitten om het instrument optimaal te laten klinken. Het was dus het allemaal Pierre Ribo's werk dat werd gedaan, eh, experimenteren, het verplaatsen van de gaten, begrijpen waarom in feite. We probeerden de gaten te verplaatsen, en in feite kwamen we steeds terug op dezelfde positie. Eigenlijk moesten we het verloop van de kegel opnieuw ontdekken, de inwendige vorm die niet ... het is een kegelvormige buis, maar ze is niet regelmatig. Eum, er is echt duidelijk wat versmalling en verbreding op sommige plaatsen, om de plaatsing van de gaten te compenseren. Het is kwestie van kleur. Soms heb je de juiste toon, maar klinkt hij niet in dezelfde kleur, een beetje zoals de intonatie op een orgel. Het is echt iets heel bijzonders dat herontdekt moest worden.

Ook het aanbrengen van het leer moest worden herontdekt, met oude lijmtechnieken. Welk leer werd gebruikt? Welke lijm werd gebruikt? En voor welk doel? Ook het oliën van de binnenkant. De serpent is een instrument waarin men blaast, er is condensatie, wat verklaart waarom sommige historische instrumenten die op bepaalde plaatsen rot zijn. Dus moesten we de slijtage van de oude instrumenten observeren, metingen doen en observeren. Zelfs toen we ze niet konden proberen, keken we naar het leer. Soms, als ze kapot waren, maakten we van de gelegenheid gebruik om te kijken naar het soort lijm, de dikte van het hout, de houtsoort. Al dit onderzoekswerk nam erg veel tijd in beslag. Pierre Ribo heeft er bijna 12 jaar over gedaan. Er was ook een samenwerking met het mim. De serpent die ik

bespeel met een kleppensysteem is gebaseerd op een zeer, zeer mooi instrument dat bewaard wordt in de reserves van het mim.

A trace of grace - Michel Godard

Christophe: De mondstukken ook, we moesten ze vinden, begrijpen welk type mondstuk voor welk gebruik was. Was het meer voor het orkest, was het meer voor de kerk? En je eindigt met totaal verschillende geluiden, vergelijkbaar met de verschillen tussen een akoestische gitaar, een folkgitaar, een elektrische gitaar. Wel, je denkt aan het instrument, maar het mondstuk is ook heel belangrijk, en het zijn mondstukken die gekopieerd zijn van mondstukken uit het mim. Deze dialoog tussen maker en musicus was voor mij een spannend avontuur, omdat we de instrumenten konden testen naarmate ze ontstonden. Bij mijn eerste poging om Mendelssohns *Paulus* te spelen, realiseerde ik me dat het met kleppen mogelijk zou zijn, en dat er in die tijd al kleppen waren. Dus werkte Pierre aan een kleppensysteem, en ik was in staat om het instrument meteen uit te testen, en te beseffen dat ja, met kleppen in die context, het een ongelooflijk ding is.

Frozen mood with a little rhyme - Berlinde Deman

Christophe: Dus in België, zijn er maar weinig professionele spelers, zou ik zeggen, die de serpent verdedigen in bijzonder repertoire of eenmalige projecten: zo is er bijvoorbeeld Berlinde Deman, dus aan de Nederlandstalige kant, die heel mooi werk doet in elektro-akoestische muziek, met pedalen, met effecten, dus helemaal niet in oude muziek, maar met popmuziek, heel mooi werk. En jammer genoeg zijn zij en ik, op dit moment, de enigen in de professionele sfeer. Nu, er zijn nog andere mensen die de serpent spelen: ik heb een paar amateurleerlingen die de serpent spelen. Maar als professionals die het instrument echt bespelen in projecten, zijn we op dit moment met z'n tweeën. Maar ik hoop dat er steeds meer zullen komen.

Frozen mood with a little rhyme - Berlinde Deman

Christophe: Grégoire Chomel in Frankrijk ook, die gebruikt het veel, heel veel. En hij was de eerste die het gebruikte met pedalen, loops, elektronische muziek, geluiden, dus met een speciale microfoon waarmee je met al deze effecten kunt werken. Er is natuurlijk Michel Godard die sinds het einde van de jaren 80 het instrument als solist bespeelt. En dat was een enorme stap: om hem uit de kleuring te halen, het gebruik van de kleuring die hij van andere instrumenten had, die hem door de jazz een solistische stem gaf, en die echt een weg opende in de jazz en de improvisatie. Hij is nog altijd zeer actief, hij heeft altijd honderden projecten per jaar en is nog steeds een sleutelfiguur. Zo is er Patrick Wibart, die een serpentvirtuoos is, die het instrument in vele projecten speelt, en het prachtig verdedigt in hedendaags repertoire, bijvoorbeeld in een samenwerkingsverband dat hij aanging met Benjamin Attahir, die een concerto voor hem schreef.

Adh Dhohr uit concerto voor serpent en orkest, Benjamin Attahir - Patrick Wibart en Orchestre national de Lille olv Alexandre Bloch

Christophe: De serpent ontwikkelt zich nu in feite veel meer als een solostem, in ensembles die geen oude muziek spelen, en die euhm... In feite wordt de serpent een hedendaags instrument, na een pauze van misschien een paar jaar om zich te bevrijden van zijn oude muziekverleden, om een zeer aantrekkelijk instrument te worden voor de musici van vandaag.

La mue uit *Un concert curieux* - Christophe Morisset

Christophe: Dus wat ik met de serpent doe, ik ... ik hou echt van de kleurkwaliteiten van de serpent. Dus niet in..., ik verdedig de serpent ook in zijn rol van kleurondersteuner in het orkest, in de praktijk.

Zo heb ik projecten gedaan met gregoriaans, maar ook met orkesten, bijvoorbeeld met Kent Nagano, ik heb verschillende keren met Kent Nagano gespeeld, bijvoorbeeld voor de *Reformations-Sinfonie*. Het is iets wat ik erg leuk vind, eh, om de serpent in zijn historische context te vinden. Wat mij betreft, de projecten die mij ook zeer bevalen, want ik ben geen zuiver klassiek musicus, ik heb ook andere activiteiten als acteur, als regisseur ook, ik hou ervan de serpent te integreren in projecten, ik zou zeggen van muziektheater. Een project dat ik ontwikkelde in een duo met een viola da gamba speelster, Anne Bernard, rond muziek die ik geschreven had, transcripties van 18^e-eeuwse muziek. Wel, ik draag mijn instrument graag bij me en gebruik het voor veel verschillende projecten. Ik heb momenteel een project met Gilles Doneux, een elektronisch componist en muzikant met wie we een duo beginnen, en dat heeft te maken met het geheugen en de akoestische resonanties van kerken. En dus is het een heel mooi project dat me nauw aan het hart ligt en dat binnenkort in januari het licht zal zien. Wat ik jammer vind is dat ik nog niet erg veel heb opgenomen. Ik zat met name met Michael Grébil en Sahava Seewald in een trio, euh, en in aan duo's, dat soort optredens, kleine optredens en opnames heb ik wel gedaan. Maar ik ben geen muzikant die het opnemen en produceren van CD's in het centrum van zijn praktijk plaatst. Ik heb met een geweldige muzikante, Catherine Delaunay, een opname gemaakt voor een project dat volgend jaar uitkomt, meer kamermuziek en jazz in feite, waarbij de serpent flirt met een viola da gamba, een klarinet en een gitaar. Nou, ik heb kleine projectjes gedaan, rechts en links. Het is dat wat ik leuk vind, ik denk dat het goed bij me past, om een beetje een pelgrim te zijn, links en rechts wat serpentklanken te zaaien op die manier.

Un concert curieux - Duo Lucanes (Christophe Morisset en Anne Bernard)

Stéphane: Wel, dank je Christophe. Hoe dan ook, ik ben gewonnen voor de charme van dit muzikale reptiel. Als u mooie voorbeelden van serpentes wilt zien, aarzel dan niet om de eerste verdieping van ons museum te bezoeken. En als u meer wilt horen, we hebben een aantal fragmenten voor u geselecteerd op de spotify-lijst van het museum. Spoedig zal dit bijzondere houten reptiel geen geheimen meer voor u hebben.